

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare DUMINECA

<p>Prețul Abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pa an . . 10 coroane " " " pe 1/2 an . 5 " " România și străinătate pe an 14 franci " " " " pe 1/2 an 7 "</p>	<p>Prețul inserțiunilor: Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor. de aci în sus 10 cor.</p>	<p>Corespondințele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ” iară banii de prenumerațiune și inserțiuni la ADMINISTRAȚIA Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș</p>
---	---	---

Caransebeș, la 1 Ianuarie, 1897.

Amicii și cunoșcuții își transmit reciproc salutările și dorințele lor cu cuvintele »an nou fericit«, căci iată anul 1896 trece în vecinicie alăturându-se la ceialalți, și ni-se presintă unul nou, carele poartă numele de „1897”. Tot astfel ni-am dorit și la începerea anului 1896. Mulți la ceialalți, ca să le împlinescă așteptările lor, și pe mulți îi va fi desilusionat, multora le va cășunat numai durere și mâhnire.

Noi din punctul nostru de vedere bisericesc n'am așteptat nici un bine dela anul, ce expiră, și nici nu putem înregistra vre-un bine cu ce ni-ar fi surprins, dacă nu cumva considerăm ca un »bine« împrejurarea, că nu ni-a putut căusa mare stricăciune. Zicem »mare stricăciune«, căci stricăciuni fără îndoială ni-a cauzat el. L'am întâmpinat cu înstrăinare și îngrijire nesciind ce ascunde în sine, și ne-așteptând nici un bine dela el, căci între altele, doară în acest an aveau să iese la iveală efectele orânduiriilor noauă, pe cari le-am considerat de vătămătoare pentru credincioșii noștri, și pe cari nici astăzi nu le putem considera de promovătoare pentru interesele sufletesci ale credincioșilor, deși acum siliți suntem a ne pleca lor; apoi în acest an avea a se pune la cale distribuirea ajutoarelor

de stat preoților, pentru perderile suferite, sau mai bine zis, avea să se bată un »ic« nou în disciplina bisericească. Și dacă ni-s'ar pune acuma întrebare în privința efectelor ivite, în considerarea timpului scurt de un an, trebuie să ne mărginim deocamdată numai la zisa: »nici o pădure fără uscături«, și uscături de acestea da, se arată pretutindenea; iar în ce privesc acestea nu ne-au putut mulțami, și noi din punctul nostru de vedere îndreptățiți suntem, și trebuie să le considerăm de un ce primejdios, de un mijloc a ademeni pe cei slabi la vênare după protecțiunea cercurilor nebisericesci, ceea-ce este contrar chiemării preoțesci și subminează și dărîmă libertatea și independența pastorală a preotului.

Stăm acuma la începutul anului nou 1897, și ne întrebăm, oare ce ascunde în sine? cu ce ne va surprinde? Nu ne este dat a pătrunde viitoriul și așa nu putem ști ce va aduce cu sine acest an; dară după cele esperiate până acuma, nimic nu ne îndreptătesce a ne face ilusiuni, și a crede, că doară se va arăta mai prietinos cătră instituțiunile noastre bisericesci, și cătră așezămintele noastre religioase.

Biserica este instituțiune dumnezească, și ca atare nu este plăcută lumii, căci după cuvintele Mântuitorului, lumea urêșce cele ce nu sunt din lume. Ea în lume

aici pe pământ, este luptătoare, având a lupta pentru asigurarea mântuirii membrilor ei, cari aici pe pământ, după cuvitele sântului Pavel, nu au »cetate stătătoare«. Astfeliu stând lucrul, nici nu are ea a se aştepta la favoruri din partea lumii. Prin foc se lămuresce aurul; prin luptă să oţelesc membrii bisericei, stăruint întru învăţăturile ei cele sante, şi întru supunere faţă de înaintestătătorii bisericesci, pe cari Duchul sânt i-a aşezat.

Anul acest nou fără îndoială va fi plin de ispite, faţă de cari avem să dezvoltăm înşine forţele noastre, ca aşa să putem rezista ispitelor mult seducătoare. Să grijim ca să nu se înmulţească uscăturile în agrul Domnului, ci plin să fie de putere de viaţă. Forţele noastre să vor desvolta, uscăturile nu se vor înmulţi, dacă ne vom îndrepta privirile noastre la isvorul cel nesăcat al învăţăturilor Mântuitorului nostru, păstrate întru toată curăţenia lor de sânta noastră biserică strămoşască dreptcredincioasă, şi ne vom adăpa din acest isvor, dacă vom îmbrăţoşa cu căldură întocmirile bisericesci şi dispuseţiunile sântilor părinţi, cari cu multă înţelepciune ne arată tuturor, păstorilor şi păstoriţilor, calea ce trebuie observată, pentru de a putea ajunge la mântuire; dacă păstorii vor fi însufleţiţi de chemarea lor şi nu o vor considera de un ce secundar, deprinzându-se cu mai multă iubire şi zel cu întreprinderi profane, devenind astfeliu năimiţi în viaa Domnului; dacă păstoriţii, cu dragoste şi bunăvoire vor îmbrăţoşa pe păstorii lor, şi se vor arăta cu ascultare şi supunere, ca unora, cari au se dea samă lui Dumnezeu pentru sufletele incredinţate păstoririi lor.

Astfeliu făcând şi urmând, ajutoriul lui Dumnezeu nu ne va părăsi, şi dacă Dumnezeu e cu noi, cine va fi contra noastră? Destul ne este noauă ajutoriul lui Dumnezeu!

Acestea dorind şi în acest înţeles, salutăm şi noi pe stimaţii cetitori ai foaiei noastre cu: An nou fericit!

„Transilvania“ şi Şaguna.

Sub acest titlu cetim în „Telegraful Român“ Nr. 145 din 28 Decembrie 1896 următoarele:

Organul literar al „Asociaţiunii transilvane“, în numărul X. din Decembrie a. c. la locul prim aduce un articol sub titlul:

„Teren nou“, în care se spune cine a contribuit mai mult la înfiinţarea „Albinei“ şi acuma la cea a „Concordiei“.

În acest articol cu o totală lipsă de ori-ce consideraţiune autorul prezentează pe marele nostru arhiepiscop Şaguna în următoarea posă:

Am auzit des istorisindu-se cum însuşi Andreiu Şaguna îşi bătea joc de nisuiţele fondatorilor „Albinei“, pe cari întâlnindu-i într-o zi, când veniau dela o conferenţă a comitetului fondator, i-a întâmpinat plin de compătimire cu proverbul german: „Schuster, bleib' bei deinem Leisten!“

Şi totuşi, din începutul făcut atunci de acei „Schuster“-i, s'au dezvoltat într'un scurt pătrar de secol nu mai puţin decât 52 institute de credit, cari administrează astăzi o avere românească de 18 milioane şi fac un reveriment anual de preste o sută de milioane florini.

N'am putut afla nexul causal pentru ce s'a făcut o asemenea fotografie nemuritorului nostru metropolit tocmai în organul Asociaţiunii, pentru care şi el va fi având vre-un merit oare-care, mai puţin am putut afla acel nex la actuala redacţiune a ziarului „Transilvania“, care doară şi ea era dator să ţină cont de antecesorii ei, dar nici unul din ei n'au avut în vedere de pietate ale fraţilor greco-catolici prin persiflarea arhiepiscopilor lor.

Cuvintele acele culese de pe strade n'au îndreptăţit la persiflarea marelui arhiepiscop.

Dar să admitem, că Şaguna era cuprins de acel pessimism, el n'a stat în calea oamenilor cari au înfiinţat „Albina“. Şaguna pe timpul înfiinţării „Albinei“ era deja greu bolnav, şi în curând s'a şi mutat la cele veşnice.

Pessimismul lui s'ar putea explica cu boala cea grea.

Dară pentru ce să mai căutăm nex în persiflarea Marelui Şaguna în organul literar al Asociaţiunii?

Ajunge să dăm exprimare durerii noastre, şi aceasta o facem în numele tuturor aceluia cari ţin la memoria Marelui Arhiepiscop.

„Telegraful Român“ are toată dreptatea şi noi încă ne exprimăm durerea, ba credem, că nu numai noi, ci mulţi chiar şi dintre fraţii noştri gr.-catolici, bărbaţi binesimţitori, inteligenţi şi adevăraţi români, încă se vor fi aflând indignaţi pentru-că s'a putut afla unul, care se se atingă de memoria fericitului Metropolit Şaguna, şi încă în organul „Asociaţiunii transilvane“, care ar fi chemat să ţină în cea mai mare veneraţiune numele „Şaguna“, ca unul, carele cu drept cuvânt să poate considera de întemeietoriu al „Asociaţiunii“.

Dacă e vorba de nexul causal, apoi acesta să află în nefericita desbinare confesională, în urma căreia, cu predilecţiune şi în mod cu totul contrariu intereselor noastre culturale, morale şi na-

ționale s'a căutat a se lovi neconținut în biserica noastră strămoșească dreptcredincioasă, din partea acelor, cari pentru bunuri timpurale au părăsit-o cu necredință; din partea acelor, cari în vecinul regat ortodox se bucură de cea mai prietenoasă primire, numai din considerare că sunt români și frați de un sânge, și pe cari și noi tot din aceleași considerațiuni ne-am ferit de a-i atinge.

Oare se nu ne fie destule necăsurile zilei? destule neajunsurile noastre, încât se nu mai avem lipsă și de dușmăni întră frați pe teren confesional?

Fie-le de bine; nu-i invidiem pentru năsuința lor încordată de a se ținea cu amândouă mâinile de mantaua romano-catolicismului; e dureros însă a vedea cum uitându-și de sângele lor, vorbesc cu îngâmfare și oare-care dispreț despre biserica noastră dreptcredincioasă și despre arhierii ei; uitându-și zicem, de cele ce înșiși bărbați însemnați ai bisericii greco-catolice au afirmat și susținut despre greco-catolicism și înființarea acestuia; uitându-și și de jurământul din anul 1848, carele cuprinde afurisenia aceluia, carele țintește la frecări confesionale între frați. Ne doare când vedem, că nici de memoria marelui Șaguna nu se sfiesc, carele știut este, că nu a fost numai arhieru mare al bisericii noastre, ci și mare bărbat al națiunii.

Oare se nu fie fost Șaguna cine a fost, ar fi avut acuma ocașiune scriitorul articolului „Teren nou“ de a-l persifla, chiar în un organ al „Asociațiunii“, carea atât de mult i-a zăcut la inimă, și cu atâta căldură a ocrotit-o? Au nu scie el, că bărbați ca fericitul canonic Cipariu și Barițiu, ambii fosti preșidenți ai „Asociațiunii“, deși aparținători bisericii greco-catolice, cu totul altfelu au știut apreția meritele lui Șaguna, au știut se depună înaintea lui tributul recunoștinței lor?

Iată cum se exprimă Cipariu despre Șaguna în cuvântarea sa răspuns la cuvântarea lui Șaguna cu ocașiunea inaugurării și deschiderii „Asociațiunii“.

„Să urăm, domni și frați! și acelu mare bărbat al națiunii, carele dela început cu căldură a cuprins la sine-și și fără preget a condus până în momentul de acum idea acestei asociațiuni, care astăzi din idee trece în realitate. Să-i urăm din inimă călduroasă, cu sinceritate nefățărită și cu resunet străbătătoriu, ca cel-ce l'a înălțat la aceasta mare treaptă, să-i însufle purtarea de grije părințească pentru națiunea română, nu numai în cele sante și dzeesci, ci și în cele ce se țin de bunăstarea unui popor demn de o soarte mai bună; de bunăstarea nu numai materială, ci și mai vârtos de aceea stare eminentă, ce distinge pre o națiune cultă de un popor, precum cuvântul distinge pre om de alte viețuitoare pe acest pământ. Să-i urăm, ca să-și vadă efectuate intențiunile marimonioase, ce le nutresce cătră națiunea română, să-și vadă națiunea fericită, mai fericită decum o aflase la începutul păstoriei sale, să-și vadă mângăierea cu ochii, repausul și mulțămirea sufletului încă și în vieța aceasta.

Să-i cerem zile fericite, în mijlocul națiunii ajunse la fericire, zile multe și împreunate cu neincetată mulțămită din partea acestei națiuni bune și tiner simțitoare; cerând și rogându-ne, ca și de aci înainte se binevoiască a cuprinde și a adăposti, a ajuta și a sprijini această tinără societate, pe care o-a iubit și o-a ocrotit dela leagăn până în momentul de față. Să trăiți Escelenția voastră!“

Iară Barițiu scriind în Nr. 2 din 1876 al „Transilvaniei“, foaia „Asociațiunii“, după-ce citează vre-o câți-va paragrafi din statutele „Asociațiunii“ adauge:

„Sciți D. V. al cui spirit vorbește mai vârtos din acesti §§ ai statutelor? La constituirea ei (a asociațiunii) a fost adunată floarea și lamura națiunii, cu metropoliții și cu toți funcționarii înalți în fruntea sa, redactor însă al statutelor noastre a fost metropolitul Andreiu baron de Șaguna, după cele trei proiecte elaborate separat de Tim. Cipariu, G. Barițiu, Ioan Pușcariu...“

Generațiuni care succedeți celei bătrâne! Onorați umbra redactorului statutelor din 1861...“

Da, astfelu vorbește spiritele înalte, alese și fruntași bărbați, acuma însă vin epigonii, cari se îndulcesc de rodul muncii generațiunii bătrâne, și nu se sfiesc a lovi în umbra marelui Șaguna.

Este o instructivă fabulă despre un leu bolnav și... nimerit s'ar putea aplica și în cazul de față.

Cum se se propună religinnea în școalele populare?

(Urmare)

ad 4. La finea treptei a treia elementele concrete nu sunt deplin separate de cele abstracte. Și până ce abstracțiunea nu e deplin făcută suntem siliți a purta cu noi o sumă mare de idei, cari legate fiind de anumite impresiuni, provenite de la anumite lucrări, nu se potrivesc numai decât la alte idei, provenite dela alte lucrări, și astfel ușor ne încurcăm. Acolo, unde omul e legat de particularități, de amănunte, nu are privire mai liberă, mai mult cuprinzătoare, nu este în stare a cunoaște legătura, prin mijlocirea căreia se înțelege cu înlesnire chiar și lucrări, cu cari până aci nu s'a întâlnit. Prin urmare și activitatea minții și voinții lui va fi împedecată, sau lipsită de energie, și tot așa fi va fi și caracterul nedecis, slab. De aceea este absolut de lipsă, ca lucrarea făcută pe treptele anterioare se se completeze prin separarea elementelor concrete de cele abstracte, prin înălțarea la generalitate, la noțiune, la lege.

Această separare se face în a patra treaptă formală, în *treapta reasumării*.

Ací din casuri singulare trebuie să scoatem cât se pot de marcate rezultatele abstracte: *învățăturile religioase-morale*. Pe acestea apoi le formulăm în expresiuni verbale corecte sau le turnăm în forme de sentințe, proverbe, citate din sânta scriptură, răspunsuri la întrebări din Catechism etc.; mai de parte le aducem în legătură sistematică atât între sine, cât și cu alte învățături mai vechi, și în fine le imprimăm temeinic în sufletul elevilor.

Abstracțiunile scoase prin întrebări iscusite au să fie așa de curate, ca în conștiința elevilor să se înfățișeze pentru sine ca idei de valoare generală, deosebite de tot, ce e concret. Deosebirea aceasta însă se nu meargă așa de departe, încât elevul să peardă din vedere concretele, din cari a făcut abstracțiunea, căci prin aceasta abstracțiunea și-ar perde valoarea practică.

Să nu constringem pe elevi, cu întrebări oboșitoare și poate de prisos, ca ei singuri să ajungă, în orice cas, la ultima formă verbală, ce voim să o dăm învățaturii scoase. Pentru elevi este îndsetulitoriu, dacă au ajuns să priceapă învățătura și să o formuleze cu cuvintele lor, fie cât de simple. Turnarea învățăturilor într-o formă frumoasă este lucrul învățătorului, care însă trebuie se grija-scă, ca sentințele, proverbele etc. să nu conțină nici mai mult nici mai puțin, decât învățătura scosă de elev. Tot așa să se ferească învățătorul de sentințe grele, de citate lungi, de versuri rele etc. Cel mai cuminte lucru îl face învățătorul, dacă dă învățăturilor scoase forma răspunsurilor din Catechism. Vom arăta la timpul seu pentru ce recomandăm acest lucru.

Un exemplu de *reasumare* la lecția adusă în *treapta premergătoare*:

Cum sunt și vor fi făcătorii de pace? Fericiți. Cum numesce Isus pe acești fericiți? Fiii lui Dumnezeu. Așa este; El a zis „*Fericiți sunt făcătorii de pace, căci aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema*“.

Dar dacă sunt a se scoate din materialul concret al unei istorioare mai multe abstracțiuni, adecă învățături religioase ori morale, atunci procesul de abstracțiune, început în *treapta a doua* și continuat în a treia, nu se intrerupe până ce nu am scos, singuratic, fiecare învățatură. În casurile acestea treptei a patra nu-i rămâne decât să adune, să rânduiască, să *sistemizeze* și să imprimeze învățăturile scoase.

Exemple de *combinațiune și reasumare*.

La istorioara „*Facerea lumii*“ se scot *învățăturile religioase*: „*Dumnezeu este vecinic, a-tot-puternic, a-tot-înțelept și a-tot-bun*“¹⁾. Noi vom arăta cum se scot învățăturile: *Dumnezeu este a-tot-puternic și a-tot-înțelept*.

¹⁾ Vezi „*Istorioare biblice*“ pag. 2.

1. Cum a făcut Dumnezeu lumea? El a zis: „să fie lumină... să fie tărie...“ Ce s'a întâmplat atunci, când a zis Dumnezeu să fie lumină, tărie...? Îndată s'a făcut lumina, tăria... Deci, ce-i trebuie lui Dumnezeu atunci, când voesce să facă ceva? Un cuvânt (voință). Oare dacă zicem noi: să se facă un soare, o lună, o floare... întâmplă-se aceasta? Dar cu mâinile sale poate omul să facă un soare, o lună...? Dar o casă, un scaun? Le poate, însă nu din nimic, nu numai cu o vorbă. Vedeți deci ce deosebire este între Dumnezeu și om. Dumnezeu poate să facă ori și ce numai cu un cuvânt, numai dacă voiesce; pe când omul poate să facă numai puține lucruri, iară la facerea lor are o mulțime de trebuinți. *Dzeu poate face ce voiește, poate toate, este a-tot-puternic.* „*La Dumnezeu nimic nu este cu neputință*“ (Luc. 1. 37).

2. În ce șir a făcut Dumnezeu ființele din lume; ce a făcut mai întâiu, apoi... apoi? Oare nu era mai bine să fie făcut Dumnezeu mai întâiu pe om, și apoi animalele, plantele? Oare nu era mai bine să nu fie făcut nici decât norii, plantele, animalele? Elevii singuri vor ajunge la concludsiunea, că oamenii n'ar fi putut trăi fără animale, animalele fără plante, plantele fără ploaie etc. Cum a lucrat deci Dumnezeu, când a făcut ființele din lume? Foarte cuminte, foarte înțelepțesce? Oare dacă oamenii ar fi făcut ființele din lume, le-ar fi făcut ei într'un șir atât de înțelept? Se poate pe unele, dar nu pe toate. Exemple. Așadar numai Dumnezeu este totdeauna și în toate înțelept. Numai el este *a-tot-înțelept*. De aceea și zice profetul David: „*Multe și minunate sunt lucrurile Tale, Doamne, toate întru înțelepciune le-ai făcut*“.

Scoatem încă două *învățături morale* din istorioara „*Cain și Avel*“^{*}).

a) Ce au făcut Cain și Avel, când au văzut, că Dumnezeu li-a înmulțit turmele și li-a dat rod în holde? Au mulțămît... și au adus jertfe... Făcut-au ei bine, când au mulțămît și jertfit? Pentru-ce? S'au arătat recunoscători lui Dumnezeu. Ce trebuie să facem noi, când Dumnezeu ne dă din bunătățile sale (exemple)? Să-i mulțămim și jertfim. Cum mulțămim? Cum și ce jertfim noi lui Dumnezeu? Ací învățătorul va spune elevilor, că noi nu jertfim ca Avel, și Cain ci din rodurile noastre aducem la biserică și dăm săracilor. Cine dă săracilor împrumută pe Dumnezeu, care îi va plăti însutit. — Explicarea fericirii V.

b) De ce n'a primit Dumnezeu jertfa lui Cain? Pentru că el era rău. Deci cum trebuie să fim noi, dacă voim, ca Dumnezeu să ne primească jertfele? Buni. Învățătorul va arăta elevilor prin exemple în ce constă bunătatea aceasta. Oare se poate numi bun acela, care duce daruri la biserică sau dă săracilor din lucruri câștigate pe cale necinstită d. e. prin furătură, cămătărie, înșelăciune sau chiar și aflare? Oare este bun acela, care dă pomană cuiva, ca să-i strice d. e. resipitoriului bani, bețivului vin etc. Nici acela nu

^{*} Vezi „*Istorioare biblice*“ pag. 7.

să pot numi buni, cari fac jertfe din îndatinare (ca Cain), sau pentru ochii lumii, sau pentru-că jertfele le aduc câştig etc. Aşadar *primite* sunt numai jertfele făcute din inimă curată, spre folosul aproapelui şi întru mărirea lui Dumnezeu. — Explicarea ferivrei VI.

Mai târziu vom aduce şi exemple de *sistemisare*.

(Va urma).

„Predici

pentru toate Duminicile anului bisericesc“, este Tomul I. Partea I. din „Colecţiunea de predici“ edată de profesorii Dr. T. Tarnavski şi Dr. E. Voiutski. Acest op, ce a apărut zilele aceste şi din care am reprodus şi noi câte-va predici, este de mare însemnătate şi are următoarea precuvântare:

„Predând publicităţii tomul întâiu al colecţiunii noastre de predici, trebuie să facem aici unele observări relativ la scopul şi planul acestei colecţiuni.

„Scopul, ce-l urmărim cu colecţiunea de faţă, este de a oferi clerului de o parte un material avut pentru recerintele lui pe terenul predicamentului bisericesc după tot cuprinsul său, pe de altă parte de a-i da un îndreptariu, cum are să prelucere şi să propuie materiale omiletice în decursul anului bisericesc şi la felurite întâmplări extraordinare din comună, şi așa să corespundă — în sensul bisericei ortodoxe — pe deplin chemării sale învățătoare.

„Spre a ajunge scopul acesta vom observa în colecţiunea aceasta de predici următorul plan: Înainte de toate se vor publica predici pentru toate duminicile anului bisericesc, după acestea vor urma predici pentru ziua învierii şi cele 12 sărbători mari domnesci, apoi predici pentru sărbătorile sântilor mai aleşi ai bisericei noastre, şi în urma predici ocazionale, dintre cari se vor lua în considerare cu deosebire predicele la înmormântări, la cununii şi la sântiri de biserici. Drept aceea se va împărţi colecţiunea de faţă în mai multe tomuri. Afară de tomul, ce apare chiar acuma şi care conţine predici pentru duminicile anului bisericesc începând dela duminica vameşului şi a fariseului până la duminica I. după rusalii, vor mai apărea încă patru tomuri. Tomul al II. şi al III. vor cuprinde adecă predici pentru cele lalte duminici ale anului bisericesc; tomul IV. predici festive sau predici pentru sărbătorile domnesci şi ale sântilor mai aleşi ai bisericei noastre şi în urmă tomul V. predici ocazionale. Pentru fiecare duminică, sărbătoare şi întâmplare străordinare, se vor publica după putinţă tot câte patru predici (în tomul pentru predici ocazionale însă numai câte două), înducându-se după titlul fiecării predici şi numele autorului ei, precum se poate vede în tomul de faţă. — Atâta despre planul colecţiunii noastre de predici.

„Trecând acuma la tomul dintâiu, ce-l predăm chiar astăzi publicaţiei, este posibil că cuprinsul lui să nu corespundă în toată privinţa aşteptărilor dore. Binevoitorul cetitoriu însă va scuza aceasta cu greutatea începutului şi cu lipsa de mijloace ştiinţiale, cu care au a se lupta mai toţi scriitorii nostri.

„Mulţămind din toată inima prea onoraţilor nostri colaboratori pentru lucrările trimise până acuma, îi invităm cu toată stăruinţa pre ei şi într'una şi pre acei prea onoraţi părinţi, cari din oare care cauză nu ne-au putut sprijini, se ni deie de acuma înainte succursul lor cu atâta mai vârtos, pentru că lucrarea de faţă este menită ca op iubilar pentru sărbarea aniversării a XXV a fondării facultăţii noastre teologice, care sărbare va fi în anul 1900. Realizarea acestui scop măreţ depinde însă în mare parte dela sprijinul şi conlucrarea preavenerabilului cler.

„Deie Domnul, ca întreprinderea aceasta se aducă folosul dorit, pentru a cărui prosperare dători suntem a griji toţi câţi suntem chemaţi de a lăţi cuvântul dumnezeesc. Domnul să binecuvinteze deci această lucrare, ca ea să sërvească spre preamărirea Lui şi sântirea oamenilor.“

Acest op a eşit în editura „Candelei“ din Cernăuţi, de unde se şi poate procura.

Scutirea de dare pentru datorii

În luna *Ianuarie* este un *termin* foarte însemnat, pe care dacă îl vom ţinea, mulţi dintre noi vor fi uşuraţi cu *darea*.

Anume toţi aceia, cari au *moşia sau casa*, sau averea nemişcătoare *împovorată cu datorie*, adecă cu luat fie dela o bancă, fie din alt loc *împrumut pe contract* şi s'au învoit ca *datoria să se întabuleze pe moşie*, trebuie să-şi înştiinţeze datoria, ca să li-se scărîteze din *darea suplimentară*.

Înştiinţarea se face în scris la primărie (la jude), iar' în oraşe la oficiul de dare. Spre acest scop sunt blanchete sau coale tipărite cu liniaturi, de cari se capătă la primărie sau la notarii cercuali, precum şi la oficiile de dare. În coalele aceste trebuie să se serie: numele datoraşului, suma dela început a datoriei, procentele (adecă ce camătă se plătesce la sută), suma datoriei la sfârşitul anului, câta camătă se plătesce pe un an, datul contractului şi al întabulării, numele băncii, la care e împrumutul şi numărul şi datele cărţii funduare despre moşie sau casă.

Aceste date le are fie care om, parte în *libelul* ce-l are dela bancă, parte în *scrisoarea* (resoluţia), ce a primit-o dela cartea funduară, când i-s'a întabulat datoria pe moşie.

Teranii nostri au să roage sau pe notarul, sau pe preotul, învățătorul ori alt sciutor de carte, ca să umple blancheta cu datele de lipsă.

Blancheta umplută și subscrisă trebuie dată primăriei până în *31 Ianuarie*, calendarul nou.

Scărițarea se face din darea suplimentară (pot-*adó*) și adecă 10% a cametelor, ce omul plătește la un an după datorie.

Să luăm o pildă :

Dacă cineva are datorie intabulată la sfârșitul anului 1896 de 250 fl. și plătește pe an 25 fl. cametă, atunci însciințându-și datoria, așa cum am spus mai sus, 'i-să va scărița din darea suplimentară 2 fl. 50 cr. adecă cu atâta va plăti dare mai puțină.

Dacă datoria nu ne o înștiințăm până la termen, darea nu se scărițază și noi plătim și camete și dare mare.

Foaia poporului.

Istorieare religioase-morale

Domnitorii români aveau următorul obicei de a grația pe osândiți. La lăsatul secului de postul Paștilor — mai târziu în Dumineca cea din urmă a carnavalului — Vodă primea o vizită solemnă, apoi oprea la masă pe boeri, pe episcopi și pe rudele sale. Punându-se la masă, înainte de a începe să mănânce, Mitropolitul zicea „Tatăl nostru“ și boerii stăteau în picioare. Când ajungea Mitropolitul la „iartă noaue greșelile noastre, cum ertăm și noi greșiților nostri“, se făcea tăcere și logofătul dreptății (ministru justiției) începea să cetească de pe o listă numele osândiților, și ruga pe Vodă să le erte osânda ori să li-o ușureze. Atunci Vodă se întorcea spre logofăt: „Ertăți să fie din partea mea, ca să mă ierte Dumnezeu“ și întorcându-se spre Mitropolit și spre boeri: „Prea sânte și voi boeri, rog pe Dumnezeu, să vă ție, ca să am totdeauna ajutoriu la asemenea faceri de bine!“ Apoi se puneau la masă. A doua zi logofătul însciința pe osândiții, cari erau ertați.

*

Napoleon numai atunci să simția bine, când se afla între soldați. La o revistă militară, ce o ținu în Anvers, să depărtă de lângă statul său major și trecu pe lângă frontul fiecărui regiment, și se întretinu cu mai mulți soldați, așa încât toți îl iubiau. — Când se apropiă de un sergent bătrân, care era decorat cu trei medalii și cu crucea legiunei de onoare, să uita bine la el, apoi călări mai departe. Bietului sergent îi bătea inima de bucurie, că împăratul s'a uitat la el, dar suspina adenc, și zise mai încet: „El nu mă cunoaște!“ Napoleon îl auzi, dar nu zise nimic, ci trecu

mai departe. După ce să termină revista, porunci Napoleon ca trupele să facă carrè. Apoi împăratul aducându-și aminte de sergent îl chemă la sine zicend: „Berton, vino incoace“. Sergentul să înfățișă înaintea împăratului. „Îți aduci aminte“, zise acesta, „că la lupta dela Abukir mi-ai scăpat vieața?“ — „Da Majestate“ — „La Eylau, ai primit crucea legiunei de onoare, fiind-că te-ai purtat vitejesce“. — „Da, Majestate“. — „La Abukir eram general, te-am făcut sergent; acum sunt împărat, deci trebuie să înaițezi și tu . . . te fac sublocotenent în regimentul, în care te-ai purtat vitejesce. — „Nu, împărate!“ — „De ce?“ „Fiind-că regimentul meu zace înmormântat în Flandria, dacă voiți Majestate, faceți-mă grenadir în gardă, și atunci Berton va fi mulțămît, ca un rege“. — „Ei bine să fie. Ești numit sublocotenent în al doile regiment de gardă“. — Tovarășii bravului Berton îl aclamară cu bucurie; colonelul îl îmbrățișă și toți oficerii îi strînseră mâna cu căldură.

*

Ministrul italian de interne *Nicotera* se preumblă zilele acestea prin oraș și auzi la spatele sale cum 'l *injura* cineva. El se întoarse și vèzù un bătrân sdrențos, care tocmai își ridicase băstonul să dea în ministru. Acesta strigă repede pe un polițist, îi făcù cunoscut cine este el și-i porunci să aresteze pe bătrân și să-l ducă în locuința sa, a ministrului. Acolo *Nicotera*, îi făcù un interogator. Bătrânul îi împărtăși, că a servit statul cu credință mai mulți ani, dar că acum se află în mare lipsă. El a dat o petițiune la ministrul de interne, dar până acum nu a primit nici un răspuns. *Nicotera* îi dete bătrânului 50 de lire, cu acea indicațiune, ca să meargă liniștit acasă, că el, ministrul, va rezolva petiția lui.

„*Gaz. Trans.*“

*

Într'un sat în Elveția trăia o păreche de oameni bătrâni și săraci, și erau singurei, căci unicul lor fiu era dus în călătorii ca calfă. Dar fiind-că el nu scia carte, nu putea scrie părinților, și așa bieții bătrâni nu mai auziseră ani dearëndul de feciorul lor, ba îl credeau chiar mort. În sfârșit îl ajunse și pe fecior dorul de casă și plecà însoțit de un prieten asemenea calfă. În sumedenia de ani cât au trăit în țeri străine își câștigase și pățenii și bani. Apropiindu-se de locul nasterii sale îi veni voie să suprindă pe părinți, și se puse în înțelegere cu prietenul, că pân' ce prietenul va odihni în ospetăria satească, el să meargă la părinții săi, — dar să nu se dee de fiul lor, — și să-i roage ai da pat de odihnit preste noapte și numai mâne-zi dimineața să vină prietenul după densusul și atunci să se predea părinților ca fiul lor și o să se bucure de suprinderea bătrânilor. Așa și făcură. Tinerul călătoriu ajunse cam târziu sara al casa părintească și se rugă a-l găzdui preste noapte

Varietăți

Intimpinare. Un abonent din Valea Almăjului al „Foi poporului“ scrie în nr. 49 al acestei foi un articol, în care zice despre preotul din Mocerîș că „își ia salariul din banii sânteii bisericii“; iar învățătorului de acolo îi impută, că ne prea avînd grijă de școală, „copii nu cunosc nici literile.“ La articolul acesta s'a trimis la Redacțiunea noastră o *intimpinare* scrisă de membrii comitetului parohial, de judele comunal și de alți fruntași din Mocerîș, cari declară de calumnii cele scrise în „Foaia poporului“ și totodată aduc dovezi, că atât preotul cât și învățătorul atăcați nu numai că își împlinesc datorițele lor față de comună, ci au chiar merite pentru aceasta.

Avis în cauză școlară. Pentru orientarea dlor abonenți și ca răspuns P. T. colegi, ce-mi fac întrebări, cu onoare răspund, că „Tablele de părete“, 14 nre sunt gata; cerînd, după-ce vor fi complete (18) le voi expeda celor ce au trimis prețul la adresă, iar celorlalți, cu recipisă postală (rambursă). Lucrarea este foarte succesă. Pentru școalele sărace avem 46 exemplare. La timpul seu îmi voi ținea de datorie a face cunoscut On. public numele și adresa generoșilor dăruitori și amici ai școlaei. Lipova, 19 Decemvrie 1896. *Ioan Tuducescu*, învățator.

Calendarul românului pe anul comun dela Cristos 1896. Anul al IX. Prețul 30 cr. Caransebeș editura și tipariul tipografiei și librăriei diecesane 1896. Acest Calendar cuprinde: *Cronologia pe anul 1897. Partea calendaristică cu povește economice și prevestirea timpului. Genealogia casei domnitoare austriace. Tabela taxelor de posta și telegraf. Scala timbrelor. Șematismul bisericii ortodoxe-orientale române din Ungaria și Transilvania și al diecesei Caransebeșului.* Partea literară: *Primariul satului*, istorioară localisată după Zschoke, de *Sinesiu Bistrean. Sur Vultur*, basm. în versuri de *Al. Muntean al lui Vasile.* Partea economică: *Se plîntăm arbori în jurul agrilor nostrî. Ceva despre vite. Consemnarea tîrgurilor din Ungaria, Ardeal și România. Anunciuri.*

Bibliografie. Acum a apărut fasc. II din *Enciclopedia Română* editată sub auspiciile și din însărcinarea „Asociațiunii Transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“ de Dr. Corneliu Diaconovich, prim-secretar al Asociațiunii. 1 fascicol fl. 1.—, pentru România Lei 2.50. Acest dicționar enciclopedic se lucrează de aproape 200 de autori distinși și apare în editura librăriei *W. Kraft* în Sibiu, în estensiune de *cel puțin* 2 tomuri de câte 90 coale de tipari, cu numeroase ilustrațiuni și harte. Publicarea se face în fascicole de câte 6 coale, 10 fascicole formează 1 tom. Fascicolele apar în intervale de 6 săptămîni. Abonamente se pot face: la editorul *W. Kraft* în Sibiu și la toate librăriile. Abonamentele obligă la procurarea opului *întreg* și se pot face pe lângă achitarea anticipativă a prețului cel puțin pentru câte un fascicol, ori pentru câte un tom. Abonații primesc fascicolele *franco*. Ca expediarea se nu suferă nici o întârziare, prețul fascicolului următor este a se achita cel mult în 30 de zile

după primirea celui premergător. Pentru înlesnirea solvirii abonamentului se pun la dispoziția On. abonenți din Ungaria bilete de plată de ale casei de păstrare postale. Pentru a evita eventuale erori se cere, ca cu ocaziunea trimiterii prețului de abonament să se noteze pe cupon Nrul aflător pe învelișul, în care se trimit fascicolele „Enciclopediei Rom.“ Domnii abonenți sunt rugați — în interesul lor propriu — a anunța la timp eventuale scimbări de locuințe (adrese). După terminarea publicării opul se va vinde în librării cu un preț ridicat. Deposit general pentru *România* la librăria *Carol Müller* în București, (Calea Victoriei 53).

Mulțămită publică. Din incidentul sântelor sărbători ale Crăciunului s'a întreprins o colecta pentru ajutorarea copiilor săraci dela școalele populare din loc. Din suma colectată s'a cumpărat pentru 25 de școlari și școlărițe parte haine, parte încălțăminte, cari au fost împărțite în ziua de ajun. La colecta întreprinsă au contribuit următorii marinimoși donători: Dl Ilie Curescu 5 fl. Erste Karansebeser Sparcassa 5 fl. Beamten Verein 5 fl. Neue Sparcassa 3 fl. Dl Burdia Cons. 2 fl. Florica 2 fl. Dl Ion Stoian 1 fl. 50 cr. D. Iohan Lichtneckert, Ion Lințu, Ion Madincea, Iuliu Musta, Patrachie Radoiu, Iefta Biju, Dr. Traian Badescu, Dr. Iuliu Olariu, Andreiu Ghidiu, Pavel Șandru, Ion Nemoian, Dr. C. Popasu, Iosif Bălan, G. Dobrin, Constantin Pepa, Nicolae Stupariu Dr. Petru Ionescu, Florea Bozgan, Ignăț Fűszfas, Ion Marin, Elena Biju, N. N. câte 1 fl. Dd G. Ianculovits, Popovicu, Doboșan, Radu, Zavoian. Müller, Vădrariu, Dalea N. N. A. Sequens, Dragomir. X+Y, Al. Fűszfas, Schwab, C. Călțun, P. Valușescu, Măria Biju, Iulian Sciopon, Elena Căpeț, câte 50 cr. Dna Emiia Brodatei și N. N. câte 30 cr. Aducînd aceste la cunoscință On. public exprimăm marinimoșilor donători în numele copiilor ajutorați cele mai sincere mulțămiri. *Caransebeș* în 3 Ianuarie 1897. Pentru colectanți: *Elena Biju*, învățătoare *Dr. P. Ionescu*, prof.

Concurs

Conform ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecesan ddo 11 Nnemvrie 1896 Nr. 2787 B. se scrie concurs pentru întregirea postului de capelan pe lângă neputinciosul preot Ioan Mateiu din *Margina* cu filia *Zorani*, cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sunt: jumătate din toate venitele parohiei de a III-a clasă, (sesiunea parohiala, stola usuată și birul parohial).

Cei ce doresc a ocupa acest post sunt poștiți a-și subșterne recursele lor instruate conform statutului organic și a regulamentului pentru parohi și adresate comitetului parohial, până la terminul deschis oficiului protopresbiterial gr.-or. rom. în Făget.

Recurenții au a se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sânta biserică.

Margina cu filia *Zorani* în 15 Decemvrie 1896.

1—3 [100]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Sebastian Olariu* protopresbiter tractual.